

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velciu.**

Sumarul:

Problema căilor noastre de comunicație. — Criza cehoslovacă. — Deontologie contabilă. — Bursele de mărfuri și evenimentele internaționale. — Daune pentru vânzarea gajului. — Se mai poate revizui exproprierea? — Reorganizarea creditului ardelenesc. — *Cronica*: Producția europeană a zahărului. Numărul automobilelor. Comerțul extern al Italiei. Recolta de porumb. Grâul a început să fie căutat în străinătate. Chiriașul încă e responsabil pentru plata impozitului. Bătălia grâului.

Problema căilor noastre de comunicație.

Credem că nu mai este nevoie să arătăm care este marea importanță a căilor de comunicație într-o țară, sau chiar într-o regiune. Este destul pentru a pune în relief această importanță să menționăm, că prin comparație cu mecanismul funcționării fiziologice, căile de comunicație sunt considerate, și sunt de fapt de aceeași mare însemnătate ca și arterele din corpul omenesc.

Comparația subzistă în întregime dacă noțiunea de viață fiziologică o înlocuim cu înțelesul restrâns, de viață economică. De aici rezultă, că nu poate să existe o activare a vieții economice, fără o repartitie rațională a căilor de comunicație.

Când vorbim de căile de comunicație este cazul să lărgim înțelesul obișnuit al problemei, care în mod normal se rezuma până acuma la traseu. De o bună bucată de vreme, în afară de traseu,

noțiunea căii de comunicație se extinde, cuprinzând și factorul motor, adică instrumentul cu care se face transportul. Astăzi deci calea de comunicație are un cuprins mai larg, care implică traseu bun și instrument corespunzător de transport.

Ca traseu, calea de comunicație a suferit o transformare radicală. Această transformare nu a fost însă altceva, decât o urmare logică a perfecționării tot mai radicale a instrumentului, prin care se face transportul. Este ușor de constatat că aceste două elemente sunt astăzi inseparabile, când vorbim de căile de comunicație, căci nu numai șoselele s'au transformat ca mod de construcție sub avântul luat de motor, dar și calea ferată a trebuit să-și revizuiască instalațiile. Iar mai nou, trebuie să constatăm că traseul începe să devină aproape fără importanță datorită avântului luat de instrumentul de transport, căci avionul aproape nu mai are nevoie de o linie precis fixată.

Cu astfel de mijloace puse la dispoziție de tehnica modernă se tinde la perfecționarea circulației mărfurilor și în felul acesta se nivelează și se compensează diferențele de prețuri între regiunile cu bogății diferite. Dacă transportul n'ar exista, am fi puși în fața paradoxului (care de altfel mai persistă și astăzi) că în anumite puncte, unele bunuri ar fi supraapreciate, iar în altele, aceleași bunuri ar fi subestimate. În rezumat deci

calea de comunicație înlesnește viața și valorifică munca omenească. De aici, atențiunea mare care i se dă, în toate timpurile și în toate locurile. Iar pentru ca ea să fie un adevărat instrument care să folosească colectivității, aproape pretutindeni, Statul i-a reglementat în mod precis funcționarea. Precum se știe, calea ferată este cel puțin controlată de Stat, din punct de vedere administrativ, în orice țară, iar dacă i se dă o formă de exploatare, care ici colo diferă de regia directă, i se pun totuși anumite restricțiuni spre a se împiedeca abuzul și a se spori neglijarea intereselor colective.

Câtă vreme viteza motorului căii ferate n'a fost ajunsă de motorul silit să circule pe șosele, nu se putea vorbi de un alt transport decât de cel feroviar. În momentul însă în care prin perfecționări succesive automobilul a fost pus la punct atât în ceea ce privește viteza, cât și capacitatea de încărcare, calea ferată a fost supusă unei grele încercări și spre a se menține a trebuit să ceară coordonarea activității, stabilind raporturi reciproce între ea și automobil, pentru a se anula concurența căreia nu-i putea face ușor față. Așa s'a ajuns la noi la convenția din 17 August 1914 prin care s'a cedat Regiei autonome C. F. R. dreptul exclusiv de a exploata căraușia pe șoselele cari merg paralel, sau se întretaie cu calea ferată.

Desigur că investirea Regiei autonome C. F. R. cu acest drept exclusiv a fost motivată cu argumente de mare însemnătate pentru viața economică a țării. În primul rând s'a invocat faptul, că este în însuș interesul Statului, să ia sub obroc protejarea exploatării unui patrimoniu care se evalua la sute de miliarde. În al doilea rând, calea ferată era singură în situația să coordoneze această activitate economică, dat fiind că ea singură prezenta o situație de arbitru desinteresat, ca una care nu e condusă de principii de venituri cu orice preț.

S'a observat însă un lucru foarte curios. Deși calea ferată a fost investită cu calitatea de păzitoare a interesului public, imediat ce a luat în exploatare dreptul ce i-a fost conferit, nu s'a limitat

la o coordonare a transporturilor de pe șosele cu cele făcute de ea însăși, ci a profitat de ocazie, mărindu-și simțitor tarifele. În afară de tarife ea a mai impus contribuțiuni diferite la biletele de călători, încât se poate trage concluziunea că prin exploatarea dreptului exclusiv, a căutat să elimine concurența între ea și automobil, mai mult într'un profit propriu. În plus, după patru ani de exploatare a dreptului acordat, se constată că Regia autonomă C. F. R. n'a pus în exploatare decât traseele convenabile, uitând de cele cari prezentau mai puțină importanță.

Când după patru ani de zile s'a verificat această anomalie, s'a văzut că nu numai interesul colectiv este neglijat, dar suferă din acest fapt însăși apărarea națională. Traseele rămase la dispoziția particularilor erau exploatare cu vehicule hodorogite, fără nici un sistem și mai cu seamă fără nici o siguranță pentru viața călătorului, deoarece lipsea elementul care să determine durata exploatării și deci rentabilitatea investițiilor.

De aceea s'a găsit necesar să se reglementeze chestiunea în conformitate cu realitatea. Printr'o nouă convenție încheiată cu calea ferată se pun lucrurile la punct, cu toate învățămintele trase din experiență. În afară de aceasta însă, prin noua convențiune se reglementează și exploatarea rețelei de șosele, care nu cade în lotul Regiei autonome C. F. R. dându-se posibilitate de dezvoltare întreprinderilor particulare și privind problema sub aspectul ei complex care întrunește interese de mare importanță pentru economia țării.

În primul rând deci, noua convenție reglementând problema sub aspectul ei general o încadrează într'un sistem rațional de manifestare, tinzând să o pună în slujba interesului colectiv, de a promova circulația bogățiilor țării. Este tocmai primordiala chemare, căreia transportul într'o țară, trebuie să-i facă față. Fără o posibilitate rapidă de circulație a mărfurilor, prețul produselor variază dela loc la loc și dă naștere la perturbațiuni periculoase, cari deformează și degradează viața economică.

În al doilea rând, noua convenție trece peste limitele economice ale pro-

blemei și o conturează din punctul de vedere general, al apărării naționale. Într'adevăr, până acuma convenția nu se oprea asupra reglementării tehnice a vehiculelor întrebuințate în transport. Ori cine era părtaș la exploatare putea să aducă orice vehicol. În felul acesta în momente critice țara nu putea să facă uz de vehiculele particulare, deoarece se găsea în fața unei diversități de tipuri și modele, a căror încadrare era imposibilă. Ori din acest punct de vedere trebuie să se dea problemei cea mai mare atențiune. Gallieni a salvat Parisul de invazia germană, făcând uz la maximum de concursul vehiculelor motorizate, cu cari a transportat la momentul oportun trupele în punctele critice ale frontului.

În fine prin convenția de care ne ocupăm s'a dat atențiunea cuvenită inițiativei particulare. Ea trebuie să se manifeste larg în acest domeniu, pentruca să pună în valoare toate posibilitățile de cari este capabilă. În felul acesta nu numai că se înlătură orice exclusivism, dar printr'o armonizare optimă a tuturor eforturilor, circulația produselor este larg înlesnită, iar înlesnirea aceasta crează toate avantajele de cari o economie generală are nevoie pentruca să progreseze. De aceea este cazul să constatăm că suntem la importantă etapă în calea dezvoltării mijloacelor românești de comunicație.

JEBRAN.

Criza cehoslovacă.

Abia am trecut peste enervările cauzate de aneștiunea Austriei și Führerul a aflat de bine să arunce în opinia publică a Europei o bombă și mai puternică; problema Nemților sudeți. Dinamismul infiltrat de teoriile național-socialiste pe toate căile, oficiale și neoficiale, în poporul german, caută noi și noi ocazii de a se manifesta. Mișcarea a început prin o nouă organizare a forțelor politice și economice interne. La reușita acestei organizări în sensul propus de teoriile național-socialiste, a contribuit mult spiritul de disciplină a poporului german, care de silă ca de bună-voie s'a înjugat la carul triumfal al Führerului. De bună seamă că și în Germania multă lume este îngrijorată și nemulțumită cu noul curs, dar sugestiunea exercitată asupra masselor de reușita lui, mai

cu seamă în relațiunea externă, face ca suferințele „Eintopfgericht“-ului, cărțușilor și biletelor de alimente, a tuturor surogatelor alimentare mai mult sau mai puțin neapetizante și puțin nutritive, să fie suportate cu un fanatism de fakiri. Și iată că teoriile lui Wilson despre păstrarea drepturilor minorităților sunt inversate, și în loc să fie un scut pentru micile popoare și state, se deturneză în favorul lozincei germane „Drang nach Osten“, adică „penetrarea spre est“. Căci lozınca aceasta se ascunde după paravanul conflictului cu „Sudeții“. Numai cât despre penetrațiune nu se vorbește ci ea se înfăptuește lent și tacit. Adecă nici nu așa de lent, dacă judecăm precipitarea neașteptată a evenimentelor din ultimul timp.

Elanul acesta al Germaniei, se datorește în primul rând organizației militare enorme, la care statele democratice nu s'au așteptat. Este știut că Germania nu aparține sistemului cu valută forte, și nici resursele ei financiare nu sunt așa de mari ca să poată explica investițiile ce le face în lucrări de utilitate publică și cheltueli fantastice cu înarmarea. Nu se poate constata pe baza bugetelor proveniența mijloacelor pecuniare, căci veniturile curente nu stau în raport cu investițiile, și nici cu împrumuturile interne contractate.

Investițiile și armamentele deci numai așa s'au putut finanța, dacă Statul a folosit pentru executarea lor *munca neplătită* a populațiunii. Pentru scopul acesta s'au înființat lagărele de munca silnică în cari populația germană e forțată să lucreze cu lefuri derizorii, comparabile cu acele ale „culi“-lor inzi și muncitorilor chinezi și japonezi. Dacă un muncitor german primește numai cu 10 lei leafă mai mică la zi decât muncitorul francez sau englez, atunci la 15 milioane muncitori diferența face 54 miliarde pe un an.

Deci prin coborârea standardului de viață, prin aservirea de sclav a muncitorului german, statul german a ajuns azi în situația să sfideze și să terorizeze toată Europa. Că Germanii sudeți nu văd și nu vreau să priceapă că mediul acesta despotice este pentru ei mai rău decât traiul în cadrele unui stat liber și democrat, care e pe cale să le dea o autonomie satisfăcătoare culturală și politică, este una dintre psihozele acelea de masă, cari conduc la revoluții și războaie.

Noi Români în special, trebuie să urmărim cu mare băgare de seamă desfășurarea evenimentelor din Cehoslovacia, deoarece o anexare, sau chiar numai o aliniere a acestei țări în cadrele intereselor politice și economice germane, ar aduce cu sine mai curând sau mai târziu, și cotropirea noastră. Senzul lozincei „Drang nach Osten“ nu este doar altceva, decât curcerea țărilor din estul Europei, cu scopul de a pune mâna pe bogățiile și materiile prime ale acestor țări. Expansiunea germană a întâmpinat în vest o rezistență invincibilă. Energiile germane își fac deci vânt spre

est, unde rezistența e mai slabă, și unde se pot găsi resurse naturale cu mult mai importante pentru industria germană de războiu, decât în coloniile pierdute și aflătoare în mâini atât de ferme ca ale Angliei și Franței. Prin cucerirea Europei de est, nici-o blocadă nu ar mai fi primejdioasă pentru Germania, și alimentele, petrolul și lemnul nostru ar merge pe căi absolut sigure în Germania. Ar urma apoi o decontare finală cu Franța și Anglia. O apreciere justă a acestor posibilități ar trebui să fie busola orientării statelor democratice în prezentul conflict dintre Germania și Cehoslovacia.

România este de prezent singurul stat vecin cu care Cehoslovacia nu are niciun conflict. Potrivirea aceasta politică se manifestă și în privința economică. Aceste două țări se întregesc una pe alta. Mărfurile cehoslovace sunt la noi foarte căutate, și textilele și porțelanul cehoslovac se pot găsi în fiecare familie. În schimb materiile noastre prime sunt pentru industria cehoslovacă indispensabile. După statistici Cehoslovacia stă în privința exportului nostru la locul al treilea. Este dar firesc, ca repercusiunile economice de dincolo, să se resimtă și dincoace. Sunt sfaturi nu chiar dela prieteni — cum ar fi și Signor Mussolini — cari propun dlui Hodza, cedarea către Germania a teritoriilor locuite de Sudeți. Trebuie să amintim aci, că deși munții Sudeți se estind numai pe o parte a Bohemiei de nord, între râul Elba și granița de nord a Moraviei, totuși numele de „Sudeți“ a fost dat tuturor Germanilor, cari locuiesc de-a-lungul graniței cehoslovace, începând dela nordul Moraviei, jur împrejur spre vest și spre sud, până la granița de sud a acestei provincii, făcând un semicerc enorm. A deslipi din corpul Bohemiei acest teritor, ar însemna a răpi țării granițele sale naturale, și bogățiile sale cele mai mari miniere și forestiere, apoi regiunile cele mai industriale. Ar trece la Germania, Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Ioachimstal, Gablonz, Reichenberg etc., împreună cu câteva sute de mii de locuitori de naționalitate cehă, fiindcă amestecul etnic este în unele regiuni așa de mare, încât o graniță precisă nu se poate trasa între cele două popoare. Marinimos, Signor Mussolini după ce a trecut teritoriile respective la Nemți, Unguri, Polonezi și Ruteni, oferă prietenia sa sinceră Bohemiei celei noi. Un astfel de aranjament al crizei cehoslovace ar distruge și legăturile noastre comerciale de până acuma, și ne-ar aservi industriei germane.

Natural că evenimentele din Cehoslovacia, cari imediat după discursul dlui Hitler dela Nürnberg au luat aspectul unei adevărate revoluții, au avut mari repercusiuni economice. După cum se întâmplă de obicei la astfel de ocazii, criza o resimte în prima linie piața alimentară. Dispare unsoarea, untul, ouăle, făina etc. Invățăturile crizelor din alți ani, îndeamnă pe locuitori să-și adune stocuri cât se poate de mari

de alimente de tot soiul. Bursa a reagat și ea prin restrângerea afacerilor și scăderea cursurilor. Băncile din Praga au înregistrat retrageri mari din depozitele spre fructificare. Guvernul german a luat măsuri dăunătoare vieții economice din Cehoslovacia, oprind în porturile germane transporturile destinate în aceea țară. Se observă o urcare a costului vieții. Sudeții au proclamat greva în toate uzinele lor. Dacă mai adăugăm la aceasta cuvântările iritante ale dlor Hitler, Mussolini, Henlein și alți corifei germani; nervozitatea cabinetelor engleze și franceze, apoi conferințele politice din principalele capitale cari se țin lanț, trebuie să mărturisim, că stăm în fața unor evenimente cari amenință cu răsturnare tot ce a făcut și construit pacea dela Versailles, St.-Germain, Trianon etc.

Criza cehoslovacă se manifestă la noi în prima linie prin scumpirea unor articole de prima necesitate, cari, cum ar fi îmbrăcămintea, se importau până acuma în cantități mari din Cehoslovacia. Pânzăriile, sticlăria și porțelanăria asemenea înregistrează urcări considerabile.

Dar, abstragând de toate acestea, faptul care ne poate îngrijora mai mult, este o posibilă împiedecare a înzestrării noastre cu armamentul necesar apărării noastre naționale, într'un caz de conflict armat, posibilitate despre care vorbește toată lumea. Industria noastră națională este în privința aceasta rămasă înapoi. Cele trebuincioase armatei noastre, cum ar fi tunuri, puști și alte arme, apoi muniții de tot felul, avioane, tancuri etc. noi nu putem produce. Izvorul nostru cel mai apropiat de înzestrare în privința aceasta este Cehoslovacia. Fabricile de tunuri și alte unelte de războiu din Pilsen și Zborowka, sunt pe aceeași treaptă tehnică, cu celelalte fabrici de primul rang din Germania, Franța etc. Cum de am rămas noi așa de înapoi în privința fabricării de armamente, este o enigmă, chiar în epoca noastră, în care fiecare stat tinde să fie independent în materia aceasta. Avem tot ce ne trebuie: fier, cărbune, aramă, aluminiu și alt material necesar. Staful sigur că ar jertfi sume mari pentru scopul acesta. Colaboratori din străinătate asemenea ar fi, chiar Skoda, cu care s'au inițiat deja negocieri — și cu toate acestea problema nu se urnește din loc. Probabil că sunt cauze cari rămân ascunse omului laic.

Am văzut cât de primejdioasă este o izolare de izvoarele de aprovizionare cu armamente, în decursul războiului mondial. Bărbații noștri dela conducere ar trebui să evite o repetare a acestei catastrofe.

Din orișicare punct de vedere privim desfășurarea evenimentelor din Cehoslovacia, ele ascund pentru țara noastră primejdii mari, la a căror evitare trebuie să colaborăm din toate puterile, sprijinind vecina și aliata noastră în justa sa apărare.

E. VANCU.

Deontologie contabilă.

Sporirea obligațiilor pe care diferite legiuri recente sau în curs de completare le adaugă la aceea impusă în general, prin obligațiunea principală de a ține registre comerciale, scoate în evidență atât importanța contabilității ca tehnică pentru ținerea socotelilor și rolul pe care-l deține contabilul în folosirea ei.

Motivele care stau la baza obligației de a ține registre comerciale, au mai fost analizate în această rubrică. Ea formează un tot nedivizibil, împreună cu celelalte obligațiuni impuse comercianților și industriașilor, în special acolo unde situația acestora este reglementată prin codul de comerț cum este cazul și la noi. Rățiunea acestei reglementări formează astăzi o doctrină bine susținută și în deobște acceptată prin funcțiunea pe care o îndeplinește comerciantul sau industriașul, în exercitarea profesiei sale cât și prin raporturile la care ea dă loc.

De aceea, dreptul de reglementare a obligațiilor comerciale nu se mai contestă astăzi nici legiuitorului nici celor chemați a administra legea, cel puțin principal.

În ceea ce privește importanța contabilității în ținerea socotelilor foarte mulți din cei ce ar trebui să recurgă la serviciile acesteia, nu sunt pătrunși de necesitatea de a ști, în orice moment starea în care se află întreprinderea lor, nici sub raport patrimonial nici sub cel gestionar. Din această cauză se face confuziune între necesitatea și obligativitatea ținerii socotelilor ajungându-se la situații ca aceea în care comercianții noștri erau bucuroși să plătească o taxă anuală numai să fie scutiți de a ține registrele comerciale cerute de lege.

Cel mai bun răspuns ce se poate da acestei atitudini este conținut în următorul pasagiu din opera economistului Léon Say:

„Niciodată nu am merge prea departe dacă am ști încotro mergem. În afaceri, însă, nu este ușor de a ști întotdeauna, acest lucru. Se poate să mergem la ruină atunci când credem că mergem spre progres. Cu toate acestea există mijloace de a recunoaște drumul ce parcurgem și de a repera punctul în care am ajuns în această cale de un gen special. Aceste mijloace sunt pur și simplu procedeele contabilității care permit întreprinzătorilor de a cunoaște starea afacerilor lor, de a da socoteală terților de ele, fie că sunt interesați sau nu în aceste afaceri, precum și de a supraveghea pe agenții de care se folosește”. (Citat C. Cerfbur de Mendelsheim în : Cent vingt règles d'or pour le commerce).

Cuvântul „contabilitate” se descompune etimologic în cont și abilitate, însemnând deci, abilitatea de a ține conturile. De aci și corolarul inevitabil: calificarea expresă a celui chemat la ținerea conturilor.

În adevăr, prin amploarea și complexitatea la care a ajuns astăzi ținerea socotelilor rezultând din administrația bunurilor publice și particulare, această operațiune nu mai poate fi împlinită, ca pe vremea răbojului, printr'o simplă înșirare de semne sau cifre care să reprezinte anumite valori — ci ea pretinde o serie întreagă de situațiuni foarte elaborate și întocmite după reguli care presupun posedarea de cunoștințe cu totul speciale. Apoi, obligațiunile legale despre care am amintit mai sus că sporesc cu fiecare lege, prin care se reglementează exercitarea profesiei de comerciant sau industriaș, precum și în genere, obligațiunile impuse în materie de administrare bunurilor publice și particulare se resfrâng în primul rând asupra celor ce îndeplinesc sarcina de a ține socotelile, prin răspunderea pe care ei și-o asumă în executarea acestei însărcinări. În sfârșit, obligația impusă contabilului de legile fiscale cu privire la evaziunea la care ar fi tentat să ia parte definește răspunderea acestuia în ținerea conturilor.

Toate aceste condițiuni de care este legată exercitarea acestei îndeletniciri învederează rolul contabilului în această operațiune.

Mai mult decât atât, aceste condițiuni scot în relief caracterul profesional al contabilului, ca specialist prin care se realizează ținerea conturilor.

Ca atare contabilul este supus îndatoririlor legate de exercitarea specialității sale și se bucură de drepturile ce decurg din împlinirea lor.

Studiul îndatoririlor profesionale s'a dezvoltat în special în domeniul practicii medicale. De aci el a fost extins și în alte domenii fără ca totuși să-l fi întrecut în amploare. Acest studiu este cunoscut sub denumirea de „Deontologie”.

Caracterul principiilor pe care se întemeiază deontologia medicală, atrăgându-ne atențiunea de multă vreme, prin aplicarea ce li se poate da și în domeniul contabilității, ne-a determinat să ne ocupăm și de acest aspect al exercitării profesiei contabile.

O vom face în limitele pe care le permit această rubrică, având în vedere rolul îmbucurător pe care legislația în curs de elaborare îl atribuie contabilului în administrarea bunurilor publice și particulare și care îl așează pe treapta la care-l îndreptățește funcțiunea pe care o deține prin specialitatea sa.

N. H. CONSTANTINESCU.

Bursele de mărfuri și evenimentele internaționale. Cum au oscilat cursurile materiilor prime.

Bursele internaționale au fost, în tot cursul săptămânii trecute, sub influența evenimentelor internaționale.

Tendențele au fost șovăelnice, iar mulți din obișnuinții burselor au dovedit o rezervă semnificativă.

Totuși cursurile n'au suferit depreciere prea mari. Un optimism robust stăpânește încă lumea oamenilor de afaceri, optimism care face ca știrile rele și neașteptate să fie primite cu sânge rece.

Această constatare se verifică mai cu seamă dacă ținem seama de felul cum s'au prezentat bursele internaționale de mărfuri.

Materiile prime au dovedit o rezistență onorabilă. Numai la foarte puține, scăderile de cursuri au fost vizibile. În schimb, un număr de alte materii prime au arătat o tendință fermă care a întrecut toate așteptările. Această fermitate se observă în special la metale, din care unele au înregistrat sporuri până la opt la

sută într-o singură săptămână. În această situație deosebită se află plumbul la care au fost cereri destul de stăruitoare. Principalii cumpărători au fost Statele Unite și Germania.

Firește această situație a burselor de mărfuri a oprit, imediat, turburarea care se observase la sfârșitul săptămânii trecute în bursele de valori. În tot cursul săptămânii terminate la 9 Septembrie valorile au suferit numai mici variațiuni.

La bursa din Paris ca și la cea din Londra volumul de afaceri, mai mic ca de obicei, nu lasă întru nimic să se observe gravitatea evenimentelor internaționale. Deabea la începutul acestei săptămâni, după ce s'a cunoscut gravitatea evenimentelor din regiunea sudeților și greutatea de a se ajunge la o înțelegere mulțămitoare, cursurile au suferit scăderi mai însemnate, tendința cea mai slabă observându-se la New-York și Berlin.

Dar nici atunci situația burselor internaționale de mărfuri n'a fost grea și cursurile s'au menținut la cursuri onorabile.

Iată care a fost, la începutul celei de a doua chenzine a lunii Septembrie, indicile materiilor prime la principalele articole.

Indicele internațional al materiilor prime.

Baza: 31 Decembrie 1937 (100).

	1935. 31 Dec.	1936. 31 Dec.	1938. 30 Iun.	1938. 11 Aug.	1938. 18 Aug.	1938. 25 Aug.	1938. 2 Sept.	1938. 9 Sept.
Aramă (Standard)	88.17	12.55	95.68	102.41	98.62	101.26	100.07	101.32
Plumb (Soft For)	100.01	178.35	95.95	90.90	89.27	92.02	88.32	95.04
Zinc (Ord. brads)	95.15	131.29	92.45	91.37	84.91	87.18	86.62	88.83
Cositor (Standard)	118.52	126.08	100.23	104.78	103.98	103.71	103.29	102.25
Argint (Standard)	116.64	110.42	99.14	99.91	99.53	98.89	98.48	98.06
Bumbac (Mid. Up.)	44.67	156.06	105.01	101.52	100.15	100	100	97.93
Lână (Peig. 64 s.)	103.68	119.45	82.89	85.13	85.08	85.08	84.73	80.92
În (Livone Z. K.)	113.10	107.39	92.01	96.76	97.19	96.54	97.56	97.02
Grâu (H. Wint 2)	117.37	139.30	85.31	74.—	74.42	73.94	74.37	72.34
Zahăr Brut (Cuba)	99.32	134.24	79.61	81.21	79.82	84.29	87.31	88.08
Cafea (Rio Nr. 7)	105.63	162.12	97.50	98.04	100.94	106.59	102.39	104.05
Cauciuc (Nr. 1 cr.)	94.33	153.08	144.55	113.12	11.28	113.05	111.71	111.75

Din tabloul de mai sus reiese că cuprul, plumbul și zincul au înregistrat urcări de cursuri. La celelalte

materii și, în special, la produsele agricole, tendința a fost nehotărâtă.

Daune pentru vânzarea gajului.

Debitorul Aurelia Călinescu luase cu împrumut dela Banca Națională în Decembrie 1931 o sumă de circa 1.500.000 Lei, depunând în gaj renta de expropriere în valoare nominală de circa 4 milioane și jumătate.

La expirarea contractului de împrumut debitorul n'a achitat suma datorată, iar Banca Națională

deși prin clauza convenției întemeiată pe statutul-lege al instituției, avea dreptul să execute gajul fără vreo somație sau judecată, — a păsuit pe debitorul vreo trei ani, trimițându-i mereu somații ca să achite creanța. În cele din urmă, în Martie 1934, Banca a făcut uz de dreptul ei și a vândut gajul, acoperindu-se astfel de banii ce avea de luat.

Debitorul a mai lăsat să treacă vre-o doi ani și apoi a intentat o acțiune de daune contra Băncii

Naționale. Pretensiunea principală formulată prin acțiune, este că Banca nu mai avea dreptul să procedă la vânzarea gajului de cât cu respectarea formelor prevăzute de dreptul comun, căci din moment ce a lăsat să treacă scadența fără să fi uzat de dreptul excepțional conferit prin contract cu privire la vânzarea gajului, — aceasta a avut de urmare o desființare a primului contract și crearea unui nou contract supus regulilor dreptului comun. De aci ar urma că vânzarea gajului, adică executarea silită a convenției, ar fi nulă, iar socotirea ei ca neexistență are drept consecință că la 7 Aprilie 1914 când a intrat în vigoare legea conversiunii, creanța era încă în ființă. Și cum debitoarea a făcut declarația prevăzută de lege că înțelege să beneficieze de conversiune în calitate de debitoare agricolă, — creanța ar fi trebuit să fie redusă la 350.000 Lei.

În concluzie debitoarea reclamantă a cerut ca Banca să fie obligată a-i plăti 1.200.000 Lei, drept daune, sumă reprezentând diferența între valoarea nominală a creanței pe care Banca a realizat-o prin vânzarea abuzivă a gajului și valoarea la care creanța ar fi fost redusă pe baza legii conversiunii.

Acțiunea, după mai multe amânări, s'a judecat Vineri în fond, de către trib. Ilfov S. II comercială. Din partea Băncii s'a combătut acțiunea, cerându-se respingerea ei atât pentru nedovedirea în timp util al procesului de către reclamantă a calității ei de beneficiară a conversiunii, cât și respingerea acțiunii în fond.

Această decizie s'a dat pe considerațiunea că, de curând înalta Curte de Casație a recunoscut prin jurisprudența stabilită, dreptul Băncii de a vinde gajul chiar după ce a păsuit un timp oarecare pe debitor după expirarea termenului de plată. Tribunalul va da sentința la 20 Septembrie.

Se mai poate revizui exproprierea ?

Unele ziare din capitală aduc știrea, că la Ministerul Agriculturii se studiază o lege nouă, care urmează să modifice reforma agrară. Ba se susține, că comisiunea însărcinată și-ar fi terminat cercetările și proiectul modificator ar fi gata.

Înainte de a intra în economia noului proiect de lege, ne punem în mod firesc întrebarea, dacă poate fi constituțională o nouă expropriere, pentru că în fond, dacă ea redeschide procedura de expropriere fie chiar și sub motivul de „revizuire”, din nou vom ajunge pe panta demagogiei și a supralicitării electorale și D-zeu știe unde ne vom opri.

Constituția nouă prin art. 98 garantează proprietatea individuală, el spune :

„Toate pământurile expropriate și distribuite pe baza legii pentru reforma agrară a vechiului regat din 17 Iunie 1921 ; a legii pentru reforma agrară din Basarabia din 13 Martie 1920 ; a legii pentru reforma

agrară din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș din 13 Iunie 1921 și a legii pentru reforma agrară din Bucovina din 30 Iunie 1920, sunt respectate, cu drepturi câșigate și vor fi cărmuite pentru orice litigii relative la ele în trecut și pe viitor de acele legi.

Dispozițiunile acestor legi introduse în articolul 131 din constituția dela 1923 rămân cu caracter constituțional”.

Ori, o lege specială care ar încălca dreptul de proprietate ar ajunge în conflict cu constituția.

Socotim că, nu s'ar putea revizui exproprierea nici din considerentul juridic al lucrului judecat. Odată ce s'a emis hotărâri definitive, cum s'ar putea să se ia din nou sub revizuire ?

Proiectul de lege prevede apoi, că se vor reexamina datele, cari au servit la timpul său emiterea hotărârilor de expropriere și întrucât se vor dovedi, că nu au fost exacte se va proceda la o nouă expropriere. Ori, datele de acum 15 ani nu se mai potrivesc cu cele de astăzi. O moșie putea să dispună acum 15 ani de păduri, cari azi sunt defrișate. Sau, o moșie pe vremuri avea dimensiuni mai mici, însă prin îndreptarea malurilor, regularea cursului apelor moșia s'a mărit și situația astăzi este cu totul alta etc. etc.

Dar și sub raportul producțiunii și al creditului național redeschiderea acestei revoluțiuni sociale ar însemna noi frământări lăuntrice și noi devalvări de valori funciare.

Să reexaminăm bine situațiunea precară care s'a creat nu numai celor împroprietăriți, dar și producțiunii noastre de cereale și să constatăm, că operațiunile, cari trebuiau să urmeze împroprietării încă nu s'au desăvârșit. Nici problema adunării cerealelor dela micul producător nu s'a soluționat, precum nu s'a rezolvat nici până astăzi așa cum ar fi trebuit înzestrarea împroprietăritului cu credit și cu inventar agricol.

Și precum nu s'a soluționat încă nevoile celor împroprietăriți, tot astfel nu s'a venit nici în ajutorul sporirii producțiunii la cei rămași cu resturi neexpropriate.

Nu este nici o necesitate de ordin social și mai puțin de ordin economic național ca sub titlul revizuirii exproprierei să se pună din nou pe tapet reforma agrară, care cum se știe a constituit la timpul său un mare act de dreptate socială în lăuntrul țării, dar ne-a stricat enorm creditului în afară și ne-a scoborit agricultura la un nivel, de unde încă nu ne-am putut reculege.

Reorganizarea creditului ardelenesc.

O informațiune dată din cercuri autorizate vestește că pentru rezolvarea problemelor legate de creditul ardelenesc, a fost trimis în Transilvania un domn inspector general de cooperație, având însărcinări speciale. Informația adaugă, că e vorba de transformarea băncilor ardelenesc în instituții cu caracter cooperatist, menite să asigure nevoile de credit mărunț ale populației de dincolo de munți.

Chestiunea aceasta e cunoscută de bună seamă cetitorilor. Ne-am ocupat de ea, arătând două lucruri esențiale, deajuns de cuprinzătoare spre a lămuri întreaga problemă. Întâi: că în Ardeal nu există propriu zis o organizare cooperatistă a credi-

tului. Pe alocurea, ființează anumite instituțiuni de acest fel, dar sunt foarte rari și lipsite de acea legătură strânsă între ele, care le-ar putea da caracter unor așezăminte fundamentale ale societății.

Al doilea: băncile ardelenene, cu o structură specială de instituții destinate creditului țărănesc, sunt anemiate de câțiva ani încoace în așa măsură, încât nici vorbă nu poate fi să-și îndeplinească chemarea. De aceea creditul ardelenesc suferă enorm și așteaptă o grabnică intervenție salvatoare.

Din câte înțelegem acum, se pare că factorii în drept au pășit la realizări imediate în acest domeniu. Dl Aurel Vlad, a prezentat repetate memorii în numele băncilor ardelenene, așa încât materialul documentar e adunat din bună vreme la îndemâna celor chemați să intervie.

E adevărat că băncile ardelenene au cerut să fie readuse la viață, iar cercurile competente dela București au hotărât altfel, adică să le transforme în instituții cooperatiste și să le atașeze aparatului cooperatist din țară. Dar populația Ardealului nu are nici un fel de preferințe. Ea așteaptă să i se creeze izvoare de credit și nimic mai mult. Dacă totuși e vorba să se rostască o părere, apoi aceea va răsună de bună seamă în favorul cooperatiei, în nădejdea că serioasele năzuințe mărturisite de curând din partea guvernului, cu privire la fortificarea cooperatiei românești, vor îmbrățișa și Ardealul.

Dacă formalitățile nu vor dura prea mult avem credința că vom putea înregistra foarte curând efectul salutar al restabilirii creditului în Ardeal. Pe urma acestui fapt se va înviora întreg aspectul vieții din Transilvania.

Ceeace e mai mult decât necesar.

PETRE BĂRSEANU.

CRONICA.

Producția europeană a zahărului în campania 1938, se ridică la 9.557.000 tone față de 9.675.000 tone în 1937.

Pe țări se repartizează astfel (în tone):

	1938.	1937.
Germania	2.000.000	2.215.000
Franța	1.000.000	968.000
Cehoslovacia	610.000	741.000
Polonia	560.000	562.000
Italia	420.000	349.000
Anglia	445.000	425.000
Belgia	250.000	240.000
Svedia	285.000	346.000
Olanda	235.000	246.000
România	160.000	76.000
Iugoslavia	95.000	37.000
Rusia	2.300.000	2.500.000
Alte țări	1.197.000	970.000

Numărul automobilelor aflătoare pe globul nostru, a fost la începutul anului 1938 de 43.078.630, din cari 30.041.292 circulau în Statele Unite. În ultimii zece ani numărul automobilelor a sporit în lume cu 45%. Există actualmente în lume 1 mașină la 48 locuitori; acum 10 ani revenea 1 mașină la 64 locuitori. În Statele Unite vine 1 mașină la 4 persoane. Vin apoi în ordine Anglia, Franța, Germania, Canada și Australia.

Comerțul extern al Italiei arată în anul 1937 un pasiv de 5.640 mil. lire, de bună seamă un semn foarte rău pentru rezultatele autarhiei, într'o țară săracă în materii prime. Cheltuelile enorme cu cucerirea Abisiniei și cu războiul din Spania contribuiesc și ele la situația tot mai deficilă a Statului.

Recolta de porumb a anului curent este evaluată de ministerul de agricultură la 450.000 vagoane. Rezultatul acesta este inferior anilor buni în cari producțiunea a atins în medie 550.000 vagoane. Cauza micșorării producțiunii este a se căuta în seceta care domnește în regiunile producătoare de cucuruz. Culesul cucuruzului a început deja în părțile sudice ale țării, dar recolta nu a justificat așteptările poate exagerate din primăvară.

Grâul a început să fie căutat în străinătate. Germania, Anglia, Belgia și Olanda au intrat în negocieri cu marii noștri producători, pentru livrarea de cantități mari în termine scurte. Se speră că negocierile vor fi încheiate cât de curând.

Chiriașul încă e responsabil pentru plata impozitului proprietarului de casă. Acesta e comunicatul Administrației financiare a capitalei către toți chiriașii și arândașii. Deci înainte de plata chiriei fiecare chiriaș e dator să se convingă la percepție, dacă proprietarul este la zi cu plata impozitelor. Dacă omit lucrul acesta, și chiriașul e pasibil de sechestrul pentru restanțele de impozit ale proprietarului, independent de faptul că chiria a plătit-o anticipativ.

Bătălia grâului din sezonul acesta s'a terminat cu distribuirea de premii la ministerul agriculturii. Comisia a fost prezidată de dl ministru Gh. Ionescu-Sisești. Dintre rezultatele obținute cel mai remarcabil a fost la ferma Mărculești a Institutului de cercetări agronomice, unde s'a realizat o producție de 4100 kg. la hectar, adică o producție record.

La marea proprietate particulară s'au înregistrat producții până la 3600 kg. la ha. Maximul de greutate hectolitrică a fost de 84½ kg. Producția medie la ha. pe țară a fost de 1301 kg.